

Samenvatting door Willemijn de Lint

Aar, J. van, Asscher, J.J., Zijlstra, B.J.H., Dekovic, M., & Hoffenaar, P.J. (2015). Changes in parenting and child behavior after the Home-Start family support program: A 10 year follow-up.

Korte samenvatting: Home-Start draagt bij aan positieve veranderingen op korte termijn, die op lange termijn blijvend zijn.

Introductie: De gewenste verandering door een Home-Start interventie is een toegenomen gevoel van competentie bij de moeder. In dit onderzoek wordt er voor het eerst een 10-jaar follow-up gedaan, en schept hiermee de gelegenheid om de aanname te toetsen dat opvoedondersteuning inderdaad een optimalere ontwikkeling op de lange termijn bevordert; i.e. gevoelens van competentie bij de moeder, opvoedgedrag, en kindgedrag

Methode: Het quasi experimentele ontwerp betreft een Home-Start groep (n=59 moeders), een controlegroep die vergelijkbare stresslevels en ondersteuningsbehoefte ervaart (n=56 moeder) en een groep uit de maatschappij (normgroep) zonder stresslevels of ondersteuningsbehoefte (n=36 moeders)

Analyse: Boeken de families nog steeds vooruitgang nadat de interventie is beëindigd, en beklijft de geboekte vooruitgang ook nog na 3 jaar, of neemt deze af.

Resultaten:

-Gevoelens van competentie bij de moeder: Moeders in de Home-Start groep lieten een significante vooruitgang zien tijdens de interventie en tot 3 jaar na interventie. Geen verdere verandering in de 3 tot 10 jaar na interventie; dus geen verbetering maar ook geen verslechtering. (M.a.w.: Het effect van de interventie blijft behouden tot 10 jaar na interventie)

Opvoedgedrag (zelf gerapporteerd door moeder): In de Home-Start groep werden positieve veranderingen waargenomen op alle 3 gemeten dimensies (responsief gedrag, afwijzing vs acceptatie, structuur/consistentie) gedurende de interventieperiode. Er werd geen verdere positieve verandering gezien gedurende de follow-up metingen. Gedurende de 3-10 jaar follow-up werd er geen verandering waargenomen voor de dimensies consistent opvoeden, en afwijzing/acceptatie van het kind. (M.a.w: Het beklijft wel) Gedurende de 3 tot 10 jaar follow-up werd er in de Home-Start groep een afname waargenomen voor de dimensie responsief gedrag. De controle groep en de normgroep lieten geen enkele significante veranderingen zien gedurende de gehele periode (M.a.w: geen vooruitgang of achteruitgang t.a.v. zelfgerapporteerd opvoedgedrag bij deze 2 groepen)

Kindgedrag (gerapporteerd): Bij Home-Start kinderen was er gedurende de interventieperiode een afname van angstig gedrag en t.a.v. affectieve problemen was er zelfs een afname tot 3 jaar follow-up. Er werd geen verdere verandering waargenomen in de periode van 3 tot 10 jaar follow-up. Kinderen in de controlegroep toonden een negatieve verandering t.a.v. affectieve problemen (i.e. meer affectieve problemen) gedurende de 3 tot 10 jaar follow-up. Er is een afname van oppositioneel (opstandig) gedrag van pretest (=voor interventie) tot follow-up voor zowel de Home-Start kinderen als de controlegroep kinderen, en deze verandering is blijvend tot 10 jaar follow-up. Er is een afname in hyperactief gedrag bij Home-Start kinderen van posttest (=na interventie) tot 3 jaar follow-up en deze verandering blijft behouden tot 10 jaar follow-up. Deze verandering in hyperactief gedrag werd ook geobserveerd bij de kinderen in de controlegroep.

Opvoedgedrag (geobserveerd): (bijv: responsiviteit, structuur aanbrengen = positief opvoedgedrag, slaan, intimideren, afwijzen, laks zijn = negatief opvoedgedrag) Zowel in de Home-Start groep als in de controlegroep werd een afname in opvoedgedrag (zowel positief opvoedgedrag als negatief opvoedgedrag) gezien na de interventieperiode tijdens follow-up momenten. Deze afname in opvoedgedrag werd ook gezien in de normgroep. Het algehele patroon van afname van de diverse

soorten opvoedgedrag was opvallend en onverwacht. Echter, de afname in positief opvoedgedrag was het geringst bij Home-Start gezinnen, en bij de Home-Start gezinnen werd tevens de sterkste afname in 'harsh parenting' (hardvochtig, agressief, te streng) gezien.

Kindgedrag (geobserveerd): Er werd geen verandering waargenomen in kindgedrag in de Home-Start groep gedurende de interventieperiode. Kinderen in de controlegroep lieten gedurende de interventieperiode een toename in pro-sociaal gedrag zien. Tijdens follow-up lieten alle groepen een afname in pro-sociaal en niet-aangepast gedrag zien. Echter, de Home-Start gezinnen lieten de kleinste afname in pro-sociaal gedrag zien en de grootste afname in niet-aangepast gedrag.

Samenvattend: Terwijl de Home-Start moeders een significant slechter gemiddelde lieten zien t.a.v. de diverse items op het gebied van opvoedgedrag dan de andere 2 groepen bij de pretest (=voor interventie), lieten de Home-Start moeders tijdens de follow-up bij 8.8 jaar (geobserveerd) en 10 jaar (zelf gerapporteerd) een zelfde score zien als de andere 2 groepen. (M.a.w: De Home-Start moeders begonnen 'slechter' voorafgaand aan interventie maar kwamen op de lange termijn even goed uit)

Discussie: De huidige studie is opgezet om de lange termijn effecten van Home-Start interventie op opvoedgedrag (parenting) en kindgedrag te beoordelen.

Er is aangetoond dat vergroting van de competentie van de moeder in de periode pretest tot posttest (=interventieperiode), en in de periode posttest tot eerste follow-up (=de eerste 3 jaar na interventie) het grootst is in de Home-Start groep. De vooruitgang die geboekt is tot 3 jaar na interventie zette niet verder door, maar viel ook niet terug. Er is dus sprake van een blijvend effect van de Home-Start interventie, gemeten 10 jaar nadien.

Hetzelfde patroon werd gevonden t.a.v. zelfgerapporteerd opvoedgedrag: De Home-Start families vertoonden de meest uitgesproken positieve veranderingen, maar er was geen verandering meer aanwezig bij de 10 jaar follow-up meting. Het groepsgemiddelde van de Home-Start groep is bij de 10 jaar follow-up niet significant anders dan bij de normgroep op zelfgerapporteerd opvoedgedrag.

Er is sprake van een afname van internaliserende problemen bij de HS kinderen tijdens en direct na interventie, en geen verdere verandering hierin bij de 10 jaar follow-up.

Positieve veranderingen t.a.v. externaliserend gedrag werden aangetoond voor alle 3 de groepen tot 10 jaar na dato. Deze verandering kan daarom niet toegeschreven worden aan Home-Start interventie maar is blijkbaar een gebruikelijk verloop. De HS kinderen vertoonden echter wel de grootste afname in externaliserend probleemgedrag maar zakten niet tot het niveau van de normgroep.

Concluderend kunnen we stellen dat de data uit de zelfrapportages onze verwachtingen deels bevestigen: De meeste veranderingen die tijdens de interventieperiode zijn bewerkstelligd bleven stabiel of verbeterden tot 10 jaar na interventie.

De data voorkomend uit observaties toonden een minder stabiel patroon, maar dit lijkt mede te wijten aan de beperkingen van het meetinstrument. Het observatie-instrument, de CII, meet de frequentie van het optreden van bepaald gedrag. Echter, dit instrument lijkt minder geschikt te zijn voor het meten van ouder-kind interacties gedurende een zo lange periode omdat er op oudere leeftijd minder ouder-kind interacties zijn. Er wordt geadviseerd dit meetinstrument aan te passen of een ander meetinstrument te zoeken om het geschikter te maken voor lange termijn studies.

De bevindingen van deze studie duiden erop dat het Home-Start programma bijdraagt aan verbeteringen in opvoedgedrag (parenting), en dat de veranderingen die zijn bewerkstelligd tijdens de interventieperiode, stabiel blijven tot 10 jaar na dato.